

Dělostřelectvo svazku ve střetném boji

Major Josef Falout

Za přesunu svazku s předvídaným střetnutím bude naší snahou přesunovat většinu palebných prostředků svazku v sestavě čelních zajišťovacích jednotek a tím vytvořit podmínky pro včasnou přípravu k palbě. Množství předsunovaných jednotek dělostřelectva a raketového útvaru svazku bude záviset na potřebě podpory boje čelních jednotek k úspěšnému zahájení boje hlavními silami svazku. Zvlášť důležité bude získat časový předstih při přípravě k úderu u odřezu taktických raket nebo jeho části. Vzdálenost mezi čelními jednotkami (předvoji) je 20 — 30 km, tj. 1 hodinu přesunu. Přesunujeme-li jen menší část dělostřelectva, nezaručuje to, že předvoje budou mít dostatečnou palebnou podporu při zahájení boje a že splní stanovené úkoly, tj. že vytvoří výhodné podmínky pro boj hlavními sil. Z hlediska potřeb svazku je proto výhodné předsunout za jedním z předvojů alespoň jednu baterii oddílu taktických raket s jednotkami zabezpečení (topo a meteo). Zbývající dělostřelectvo a případně zbytek oddílu taktických raket budou se přesunovat na čele hlavních sil svazku v jednotlivých proudech tak, abychom v souladu se zámyslem boje měli vytvořeny i předpoklady pro manévr palbou větší části dělostřelectva. Manévr palbou bude důležitý při potřebě soustředit palbu většiny dělostřelectva a raketového útvaru do jednoho prostoru k napadení hlavního uskupení protivníka a vyřazení mu z boje nejdůležitější jeho palebné prostředky. Jedna z možných variant uskupení je v **příloze 1**.

Úkoly raketového útvaru a dělostřelectva svazku

Jsou poněkud odlišné od úkolů v útoku či obraně. Půjde zejména o tyto hlavní úkoly:

- ničit prostředky jaderného napadení a ostatní zbraně hromadného ničení;
- umlčovat dělostřelectvo a prostředky technického průzkumu spolupracující s dělostřelectvem a ostatními zbraněmi;
- podpora boje předvojů umlčováním a ničením hlavního uskupení jednotek protivníka a to už za přesunu, především pak za rozvinování;
- umlčovat a ničit hlavní palebné prostředky v době rozvinování se hlavních sil a při zahájení boje;
- za boje umlčovat a ničit všechny cíle, které brání vlastním jednotkám v plnění úkolů.

Tyto úkoly zahrnují hlavní obsah palebné činnosti dělostřelectva. Ke správnému pochopení úlohy dělostřelectva je nutné podrobněji se zmínit o palebné

činnosti a řízení palby vůbec. Mám za to, že ne vždy je tato otázka — zvláště při praktické činnosti — správně chápána. Budu vycházet z uvedených zásad učenění sestavy s předsunutím větší části dělostřelectva a jedné baterie oddílu taktických raket. Otázku rozdělíme na palebnou činnost oddílu taktických raket a palebnou činnost hlavního dělostřelectva.

Palebná činnost oddílu taktických raket

Hlavní cíle pro oddíl taktických raket budou tankové a mechanizované jednotky v prostorech soustředění (podaří-li se nám je tam zachytit), při jejich opouštění a za rozvinování, dále druhé sledy a zálohy, zbraně hromadného ničení a důležité PL prostředky ohrožující činnost vlastního letectva, které jsou mimo dostřel dělostřelectva, místo velení svazku, důležité sklady a týlová zařízení. Často budeme ničit úderem oddílu taktických raket ve střetném boji i jednotky na přesunu, i když to není plně ekonomické. Bude to do míst, která nepříteli ztěžují činnost za přesunu jako např. soutěsky, mosty apod. To je právě ve střetném boji výjimečný případ, který připouští nový předpis.

Množství cílů převyšuje zpravidla počet úderů, které bude mít svazek k dispozici. Musíme si uvědomit, že se nám nepodaří zjistit 100 % cílů a že některé úkoly jsou shodné s úkoly dělostřelectva a letectva. Bude proto nutné, aby štáb svazku nejen rozdělil cíle mezi tyto prostředky, ale i správně volil prostředek na ten který cíl. Při tom platí asi tato zásada: tam, kde není možno použít dělostřelectvo pro nevyhovující dostřel nebo dostatečný účinek, budeme se snažit použít letectvo. Tam, kde nemůže dělostřelectvo, ani letectvo a jde o důležitý cíl ohrožující splnění úkolu, zbývá jediná volba — úder oddílu taktických raket. Krajní možností je úder armádními prostředky podle vyžádání velitele svazku, nelze-li prostředky svazku úkol splnit nebo jde-li o cíl významný z hlediska plnění úkolu armádou. V každém případě při volbě prostředku na cíl musíme zvážit reálnost úkolu, minimální potřebu času i efektivní využití toho kterého prostředku. Vezmeme-li v úvahu všechny tyto okolnosti, pak **hlavními cíli budou ZHN mimo dostřel dělostřelectva, tankové a mechanizované jednotky, PL prostředky typu HAWK, místo velení svazku a 1 důležitý sklad nebo týlový objekt.** Jde tedy zhruba o 6 — 8 důležitých cílů, které se mohou vyskytnout v sestavě svazku protivníka a budou vhodné pro úder oddílu taktických raket. Svazek může dostat na 1 den boje při zahájení 2 — 3 jaderné údery a 2 — 3 rakety se speciální náloží. Na další den boje pak další 1 — 2 jaderné údery a opět asi 2 rakety se speciální náloží. Tyto prostředky umožňují splnit úkoly na uvedené cíle. Důležité bude použít úder (údery) na směr hlavního úderu svazku při zahájení střetného boje s předstihem před úderem protivníka. Volbu jaderného úderu nebo úderu raketou se speciální náloží ovlivní charakter cíle. Speciální nálože použijeme tam, kde lze využít překvapení, kde jde o ničení živé síly nedostatečně chráněné apod. To bude místo velení, ZHN v palebném postavení v činnosti apod.

Několik slov k časovým možnostem oddílu. Uvedu dva případy použití úderu:

— **baterie otr je ve vyčkávacím postavení připravena převzít palebný úkol.** Čas potřebný k přesunu na vzdálenost 3 km — asi 12 min. Příprava k úderu a odpálení za situace, kdy cíl dostává při zaujímání je asi 25 minut. Celkem je potřeba 35 — 40 minut. Bude-li baterie poblíže palebného postavení nebo

uskuteční úder z vyčkávacího postavení, pak se čas zkrátí na uvedených 25 minut. Palebné postavení při tom je připraveno.

— **otr dostane palebný úkol za přesunu a přistupuje k jeho splnění z chodu.** To bude častý případ. Předpoklad je, že má raketu na odpalovacím zařízení a může přistoupit ihned k plnění úkolu. Zde musíme počítat s průzkumem palebného postavení, přesunem k tomuto postavení a přípravou úderu. Palebné postavení volíme pokud možno blízko místa, kde je otr v době obdržení úkolu. Někdy nám to nedovolí terén a někdy vzdálenost k cíli bude vyžadovat ještě částečný přesun a přiblížení se k cíli. Bude-li terén příznivý a zvolíme palebné postavení blízko místa obdržení úkolu, bude potřebná doba asi 30 minut. V druhém případě se čas prodlouží o přesun a to až na 40 — 50 minut. To ovšem platí za předpokladu, že materiál je připraven k úderu, topografické práce probíhají souběžně ve zkrácené lhůtě, meteorologické zabezpečení je průběžné i za přesunu a vyžádá si jen upřesnění podle podmínek na místě.

Může nastat ještě jeden případ, ne tak typický pro střetný boj, a to je **pohotovostní baterie**. Zde by se čas od obdržení úkolu pohyboval od 12 do 15 minut. Tento případ je možný, předsuneme-li včas baterii, tato zaujme palebné či vyčkávací postavení a připraví se k úderu.

V noci se normy prodlužují téměř na dvojnásobek a to především při zaujímání neplánovaného prostoru.

Určitou zvláštnost má použití otr ve střetném boji při zahájení války. Může nastat případ, že svazek bude zahajovat boj přímo z posádek po bojovém poplachu bez možnosti využít palby otr (nebude-li zabezpečen včasný přísun kompletních raket). Naši snahou je tuto variantu vyloučit i když s ní musíme počítat. V otázce přísunu musíme uvažovat i o možnostech vzdušného přísunu raket přímo do bojové sestavy s cílem zkrátit čas připravenosti otr.

Neméně důležité je velení bateriím. Oddíl může se přesunovat rozdělený na dvě části a možnost velet oběma bateriím i za přesunu bude záviset na výkonnosti rádiových stanic. Nelze předpokládat, že velitel oddílu bude se štábem zajíždět k bateriím, to by byla ztráta času. Je žádoucí, aby bateriím mohl velet náčelník dělostřelectva svazku. Zpravidla by velet té baterii, která v době zahájení boje zaujala vyčkávací postavení, zatím co druhá baterie je na přesunu. Štáb oddílu je možno umístit u přesunující se baterie, která může dostat úkol za přesunu.

Závěrem k této otázce je nutno si uvědomit, že otr bude plnit úkol buď z plánovaného a připraveného prostoru a nebo z chodu. To ovlivní situace a potřeby svazku. V počáteční fázi při zahájení války bude otr využívat často připraveného postavení. Naproti tomu ve střetném boji za útoku či obrany bude často plnit úkol z nepřipraveného postavení a bude tedy potřebovat více času. Dovolí-li to situace je nejvýhodnější mít připravenou pohotovostní baterii.

Palebná činnost hlavnového dělostřelectva

Ve střetném boji bude zvýšený požadavek na palebnou činnost dělostřelectva a to jak co do množství, tak i obtížnosti úkolů. Náročnost bude spočívat v častém manévru a to jak palbou tak pohybem. Poněvadž každý pohyb znamená přerušování palebné podpory jednotek, klademe velký důraz na zkrácení času. K využití možností dělostřelectva začínáme je do sestavy svazku za

přesunu a před zahájením střetného boje. Podle dislokace dělostřelectva svazku, zahajuje-li svazek plnění úkolu opuštěním posádky po poplachu, budeme se snažit posílit dělostřelectvem i předsunutý odřad. V příznivějším případě, tj. při postupném nazrávání situace, budeme zpravidla vždy posilovat PO alespoň jedním oddílem. Dělostřelectvo má poměrně krátké časy na přípravu k palbě, munici mají baterie sebou a mohou ihned zahájit boj, stanovení úkolu — jsou-li velitelé ve styku s veliteli podporované jednotky — je jednoduché a nevyžaduje příliš času. Při dobré součinnosti mohou tedy dělostřelecké jednotky podstatnou měrou přispět k úspěšnému splnění úkolů.

Počet úkolů, které jsou dělostřelecké jednotky schopny splnit, závisí na množství přidělené munice. Ve střetném boji budou převládat cíle nekryté a zde má dělostřelectvo větší palebné možnosti než na krytou živou sílu. Např. oddíl 122mm houfnic může po dobu 3 — 4 minut umlčet nekrytou živou sílu a palebné prostředky při spotřebě jedné normy na úseku 18 ha, raketometný oddíl 35 ha. Na krytou živou sílu se plocha řídí délkou přepadu; např. při 10 minutovém přepadu a spotřebě jedné normy je u houfnic 122mm plocha 6 ha, u oddílu raketometů 4 ha. Zkrátíme-li délku přepadu či snížíme normu u kryté živé síly, zmenší se plocha. V otázkách palby dělostřelectva budou uplatněny nové zásady, které nejsou zatím známy a budou vyžadovat určitý čas na zvládnutí jak veliteli, tak jednotkami. Proti oddílu taktických raket je tedy dělostřelectvo schopno splnit mnohem více úkolů. Závisí to na přidělené munici a ta se pohybuje na jeden den boje kolem 0,8 pp.

Dále uvedu postupně hlavní fáze boje, úkoly dělostřelectva a způsob jejich plnění. Půjde o tyto hlavní fáze boje:

- boj zahajují čelní jednotky;
- do boje vstupují hlavní síly svazku;
- vedení boje s protivníkem;
- zahájení pronásledování nebo přechod do obrany.

Jako první se střetnou s protivníkem **čelní zajišťovací jednotky svazku** a to buď PO nebo předvoje. Předpokládejme, že tyto jednotky byly posíleny dělostřelectvem. Prvořadým úkolem tohoto dělostřelectva bude umlčet hlavní palebné prostředky protivníka a nejdůležitější jednotky. V sestavě čelních jednotek protivníka vyskytnou se téměř vždy prostředky jaderného napadení nebo jiné ZHN. Tyto cíle jsou prvořadě pro umlčení a ničení. Dále to bude dělostřelectvo a důležitější jednotky, jejichž umlčení může příznivě ovlivňovat boj našich čelních jednotek. V době přibližování se hlavních sil svazku bude nutné umlčovat průzkumné prostředky, které mohou dávat zprávy o pohybu našich jednotek. Půjde o významnější radiolokátory a pozorovatelné. Tyto cíle zpravidla vyčerpávají možnosti dělostřelectva z hlediska počtu jednotek za boje čelních jednotek. Při zahájení palebné činnosti to bude zpravidla palebný přepad podle možnosti centralizovaný s využitím všech jednotek s postupným přechodem na palby podle vyžádání vševojskových velitelů. Podstatně méně bude paleb přímo ve prospěch jednotek v bezprostředním dotyku; tyto úkoly musí často přebírat tanky a dělostřelectvo pluků. Palebná činnost musí vycházet z hlavního úkolu, který má PO jako předvoj (předvoje): zabezpečit rozvinutí hlavních sil svazku. Výjimku tvoří ZHN, které mohou být umístěny na boky, ve větší vzdálenosti a bezprostředně ohrožují splnění úkolu. Může dojít k situaci, že svazek bude

vysílat více PO a každý z nich bude podporován určitým dělostřelectvem — baterií nebo oddílem. To ovšem neznamená, že nelze případně soustředit palbu dvou jednotek do jednoho prostoru, bude-li to situace vyžadovat. Tak je nutno zabezpečit řízení palby. Chceme-li, aby nám PO (předvoje) dosáhly určité čáry zabezpečující výhodné podmínky pro zahájení boje hlavními silami, mohou nastat tyto případy:

- buď se nám podaří včas vyjít na tuto čáru a přijmout boj za výhodných podmínek,

- nebo o tuto čáru budeme bojovat a podaří se nám ji obsadit,

- nebo budeme nuceni zaujmout jinou předpokládanou čáru a na této přijmout boj.

Všechny tyto skutečnosti ovlivní způsob palebné činnosti dělostřelectva, podporujícího boj čelních jednotek. Z hlediska důležitosti úkolu se jen potvrzuje zásada předsunout dělostřelectvo ve větším počtu i části oddílu taktických raket.

Druhá důležitá fáze boje je **zahájení boje hlavními silami svazku**. Začlenění dělostřelectva na čela proudů hlavních sil umožní jeho včasné rozvinutí a přípravu k palbě. V době rozvíjení hlavních sil svazku budeme vždy požadovat, aby bylo všechno dělostřelectvo připraveno k palbě. V tomto období požadujeme umlčet opět především hlavní palebné prostředky, jaderné a ostatní ZHN. Kromě toho bude nutno ničit nebo alespoň umlčet hlavní uskupení protivníka. Zde bude možno použít úderu oddílu taktických raket, proto jsme část předsunovali. Ve prospěch PO bude otr zasahovat tehdy, bude-li vhodný cíl pro úder. Ten zpravidla zjistíme v období přibližování hlavních sil. V tomto období je nutné zvýšit intenzitu všech průzkumných prostředků a zasadit maximum bojových prostředků, peněvadž jsou výhodné podmínky pro odhalení sestavy a zámyslu protivníka a zjištění maxima cílů. Dělostřelectvo jakmile je připraveno k palbě, zahajuje palbu i jednotlivými bateriemi na zjištěné cíle a postupně celými oddíly. K centralizaci palby dojde v době rozvinutí hlavních sil a jejich zahájení boje s protivníkem. Centralizace palby zde vyžaduje pokrytí palbou především cíle na směru hlavního úderu s vyražením hlavních sil. Základem palby je úder (úder) oddílu taktických raket a tyto doplňuje palba všeho dělostřelectva.

Vedení boje s protivníkem jako další fáze bojové činnosti nebude mít výrazných zvláštností oproti známým a vžitým zásadám. Bude tu platit zásada centralizace palby dělostřelectva a palebná podpora palbami na vyžádání. To ovšem neznamená, že není možno palbu centralizovat nebo, že náčelník dělostřelectva svazku nemůže stanovit úkol dělostřeleckým jednotkám, přiděleným k podpoře boje pluků. Dělostřelectvo bude plnit většinu úkolů v těsné součinnosti se vševojskovými veliteli. Od nich požadujeme, aby si byli vědomi této skutečnosti a využívali dělostřeleckých jednotek uvážene. Ještě jedna skutečnost bude důležitá a to, že dělostřelecké jednotky musí být schopny přijmout boj zblízka jak s tanky (především) tak i s pěchotou. Velmi často mohou totiž do palebných postavení proniknout menší jednotky protivníka, které bude nutné ničit vlastními silami baterií a oddílů.

Posledním obdobím je **pronásledování nebo přechod do obrany**. Bude-li průběh boje úspěšný a přejdeme k pronásledování, pak i dělostřelecké jednotky

postupně budou přecházet do sestav vševojskových jednotek a zahajovat postup opět v duchu uvedených zásad, tedy za čelními jednotkami. Musí být ovšem **kdykoliv připraveny k rychlému rozvinutí z chodu a zahájení palby**. Bude-li nucení přejít do obrany, pak štáb svazku a především pak štáb dělostřelectva, musí centralizovat palbu všeho dělostřelectva, splánovat palebnou činnost a tuto palbu podle potřeby řídit.

* * *

Poukázal jsem na některé zásady střetného boje, které ovlivňují činnost dělostřelectva. Složitost řízení jeho činnosti ve střetném boji vyžaduje dodržovat tyto zásady:

- **dobře organizovat průzkum**, do vševojskových průzkumů začleňovat i dělostřelecký průzkum, vlastní průzkum organizovat u všech jednotek;

- v dostatečném počtu **předsunovat dělostřelectvo a část oddílů taktických raket** za sestavou a v sestavě čelních jednotek a tím vytvořit příznivější časové předpoklady ke splnění úkolů;

- promyšleně si ujasnit možné cíle, sestavu a činnost protivníka s důrazem na řízení palby;

- změny situace řešit iniciativně v duchu stanoveného úkolu s cílem splnit i úkol svazku i jednotlivých pluků.

Promyšlenou činností v krátkých časových lhůtách bude dělostřelectvo platnou silou v boji svazku a zabezpečí společně s ostatními jednotkami splnit jeho úkol.